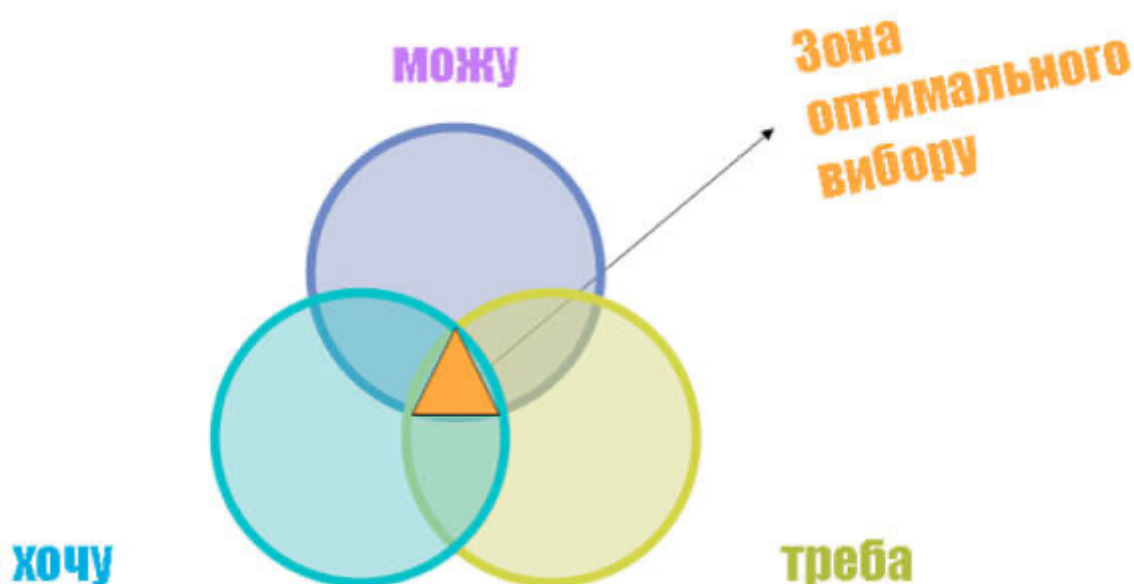

Кожен випускник школи, думаючи про своє майбутнє, насамперед вирішує, яку професію йому обрати. В сучасному світі досить складно обрати собі професію через ряд причин: часті зміни потреб на ринку праці, складнощі у розумінні своїх бажань, відсутність певних навичок чи певної інформації, погані уявлення про свої особистісні та індивідуальні особливості (наприклад, розмиті знання щодо власного темпераменту, рис характеру, задатків). З цими питаннями іноді складно розібратися самостійно, тому ми пропонуємо вам алгоритми дій та корисну інформацію для того, щоб у вас була можливість краще розуміти процес вибору майбутньої професії.

Обираючи професію нам слід звертати увагу на три сторони, три «кола» нашого життя: що ми можемо, чого хочемо, що від нас потрібно світу. Уважно подивіться на малюнок нижче.

«Хочу» – це простір бажань, цілей, інтересів, прагнень (професійні інтереси та схильності).

«Можу» – це простір здібностей, талантів, стан здоров'я.

«Треба» – це простір запитів від ринку праці, соціально-економічні проблеми регіону, тенденції розвитку світової економіки.

Оптимальний вибір професії лежить на перетині трьох просторів (трьох кіл).

Для визначення власних можливостей (коло «Можу») використовуються спеціальні перевірені психологічні тести які може провести практичний психолог закладу освіти або спеціалізовані центри.

Технологія перетворення мрії у ціль

Мріяти властиво всім людям. Завдяки мріям ми можемо уявляти бажані результати (наприклад, написання книги, перемога у спортивному заході тощо). Проте, мрія – це більше про фантазії, про бажані образи. Частіше за все мрії залишаються мріями, якщо їх не перетворити на цілі, на конкретні дії (перемістити їх у коло «Хочу»). Для такого перетворення важ необхідно буде пройти наступні кроки:

1 крок – Як я зрозумію, що моя ціль досягнута.

2 крок – Чим я готовий заплатити, які зусилля я готовий докладати.

3 крок – Коли я досягну своєї цілі (дата).

4 крок – Труднощі і внутрішні перепони.

5 крок – Яку винагороду я отримаю після своєї перемоги (можливо це певні набуті навички після подолання перешкод, знання, можливо матеріальна винагорода).

6 крок – Письмовий договір з собою (прописуємо ваш план дій щодо досягнення поставленої мети і обіцяємо робити певні кроки на зустріч цієї мети).

7 крок – Щоденне читання договору вголос.

Цілі мають бути забезпечені внутрішніми ресурсами: особистісними особливостями, нахилами, здібностями, професійно важливими якостями, а не зовнішніми: гроші, зв'язки, випадок.

Цілі мають бути:

- конкретними (хочу отримати Нобелівську премію в галузі літератури, купити будиночок у селі, стати найкрутішим бізнесменом у місті);
- реалістичними, тобто співвіднесеними із власними можливостями: фізичними, інтелектуальними, фінансовими, віковими та ін.;
- позитивними (йти не від чогось – «не хочу залишитися без грошей», а до чогось – «хочу успіху»);
- обмеженими у часі (ціль має здійснитися точно до призначеного терміну).

Послідовність прийняття рішення

1. Визначити мету (ваша мета повинна бути максимально конкретною і укладатися в певні часові рамки). Чого я хочу домогтися у майбутній професійній діяльності:
 - яка кваліфікація?
 - рівень оплати?
 - посада? Протягом якого часу (вказіть конкретний термін).
2. Визначити засоби (чим ви можете скористатися для досягнення мети): знання і інформація;
 - досвід;
 - вміння і навички;
 - кваліфікація;
 - особисті якості;
 - допомога інших людей;
 - щось ще.
3. Вибрати варіанти (варіанти - це конкретні місця роботи або навчання, через які ви досягнете своєї мети): варіант 1; варіант 2; варіант 3.
4. Оцінити варіанти:
 - чи відповідають ці варіанти вашій головній меті;
 - наскільки кожен з варіантів бажаний для вас;
 - наскільки кожен з варіантів можливий;

- який варіант найбільш бажаний і можливий для вас;
 - які варіанти можна назвати запасними.
5. Оцінити можливість невдачі:
- наскільки ймовірна невдача найкращого варіанту;
 - наскільки ймовірна невдача запасних варіантів;
 - що станеться, якщо «зірветься» найкращий варіант;
 - наскільки швидко можна ліквідувати наслідки невдачі;
 - чи можливо швидко переключитися на один із запасних варіантів;
 - що станеться, якщо «зірветься» і перший, і запасний варіант.
6. Прийняти рішення.
7. Обговорити його з авторитетним для вас людиною (батьки, опікуни тощо).
8. Прийняти остаточне рішення.

Основні помилки у виборі професії

- Престижність професії. Деякі важливі для суспільства професії, заняття вважають непристойними (двірник). Економіст чи психолог не є більш корисними для суспільства як слюсар чи електрик. Не варто бути володарем модної, але «не своєї» професії. Треба мати улюблену професію.
- Вибір професії під впливом товаришів. Професію ми обираємо за своїм смаком, так само, як взуття чи їжу. Ми можемо поділитися з ними своїми думками щодо власного вибору, вислухати їх думку але останнє слово за вами.
- Наслідування професій твоїх кумирів. Треба враховувати особливості певного виду діяльності, а не вибирати професію тільки тому, що тобі подобається або не подобається людина, яка займається цим видом діяльності.
- Захопленням зовнішнім або частковим аспектом професії. За легкістю, з якою актор виконує роль на сцені, стоїть клопітка буденна праця. А

бажання носити білий халат лікаря передбачає величезну відповідальність за життя людини.

- Ототожнення навчального предмета з професією. Є такий предмет, як іноземна мова. А професій, де потрібні ці знання, багато: перекладач, екскурсовод, менеджер готелю... Тому при виборі професії треба це враховувати.
- Застарілі уявлення про характер праці. Особливо це стосується робітничих професій. У наш час в цю галузь широко впроваджують комп'ютерні технології, що полегшує фізичні навантаження.
- Невміння і небажання розбиратися в своїх особистісних якостях. У цьому допоможуть психологи, Центри зайнятості, де можна пройти відповідне тестування. Крім того, є певні сайти та література.
- Недооцінювання фізичних особливостей при виборі професії. Існують професії, які можуть бути протипоказані людині через стан здоров'я. Тому потрібно знати і піклуватись про своє здоров'я.
- Незнання правил і алгоритму вибору професії. Коли ми розв'язуємо задачу, то у нас є порядок дій. Так само і з вибором професії.